

Meervleermuizen kunnen soms grote kolonies in huizen vormen. Foto Teddy Dolstra

Risico's bij na-isoleren van huizen

Vleermuizen doen een beroep op ons: deel 2

De Gedragscode Natuurinclusief Renoveren is inmiddels goedgekeurd. De door de Zoogdiervereniging ingediende zienswijze heeft geleid tot een sterke verbetering van de definitieve gedragscode. Desondanks blijven er grote risico's kleven aan het gebruik van de gedragscode. Wat is nu de beste aanpak om ook die risico's minimaal te maken: een juridische procedure of samenwerken?

Piet Bergers

In een vorig artikel (Zoogdier 28-4/Winter 2017) hebben we verteld over het programma Stroomversnelling. Dit programma wil met een grootschalige, industriële aanpak de klimaatdoelstellingen helpen realiseren. Zo'n aanpak is vooral gebaat bij

voorspelbare processen. De aanwezigheid van beschermde soorten in te renoveren huizen kan voor vertraging zorgen. Dit is voor de bouwers erg ongewenst en daarom is het NOM (Nul op de Meter) keur bedacht. Bedrijven met het NOM-keur hebben minder

met vertragingen te maken omdat ze volgens de gedragscode Natuurinclusief renoveren werken.

Met name bij oudere huizen is veel energiewinst te behalen. Hier richten de renovaties zich dan ook vooral op. Het zijn ook juist deze

huizen die veel gebouwbewonende vleermuizen herbergen. De gedragscode schrijft voor hoe de aanwezige natuurwaarden in beeld komen en hoe hier mee wordt omgegaan. Voor gebouwbewonende vleermuissoorten is deze gedragscode daarmee van vitaal belang.

Zienswijze: de effecten Toen de eerste versie van de gedragscode beschikbaar kwam, kwamen we tot de conclusie dat deze onvoldoende waarborgen bevatte om de risico's voor de vleermuizen aanvaardbaar klein te maken. Daarop hebben we onze zienswijze op de gedragscode ingediend. Dit is voor de vleermuizen ook gedaan door de KNNV, het Netwerk Groene Bureaus (NGB) en de Stichting Ecologisch Vleermuis Onderzoek Nederland (SEVON).

Onze zienswijze richtte zich vooral op vier belangrijke onderdelen van de gedragscode. De *borging* door bevoegde instanties was te vrijblijvend geformuleerd. Alhoewel de tekst niet aangepast is, is in de toelichting de verantwoordelijkheid en bevoegdheid van de provincies nu helder beschreven. Ook is aangegeven dat de door ons als te vrijblijvend geformuleerde teksten als minimale eisen moeten worden gezien.

Zelfs onbewezen *experimentele maatregelen* werden als effectief beschouwd. Het inblazen van lucht en het gebruik van netten

bij de nok. Daarnaast zijn verschillende formulering verduidelijkt.

De voorgestelde *monitoring* was niet geschikt om de gedragscode te kunnen verbeteren op basis van opgedane kennis. Met name onze kritiek op het monitoringdeel heeft geleid tot een aantal duidelijke verbeteringen in de gedragscode. De vereiste monitoring is verduidelijkt en de benodigde inspanning is duidelijker aangegeven. De *omgevingscheck* is niet aangepast. Wel is aangegeven dat er van uitgegaan moet worden dat soorten en functies aanwezig zijn. Als de omgevingscheck aangeeft dat er zich bijzondere situaties kunnen voordoen, moet in overleg met het bevoegd gezag nader onderzoek worden uitgevoerd.

Twee wegen als vervolg Naast deze aanpassingen hebben de ingediende zienswijzen tot nog meer verbeteringen van de gedragscode geleid. Toch bleven er nog belangrijke punten over waarop deze volgens ons tekort schiet. Daarop moesten we besluiten hoe we deze punten alsnog goed genoeg kunnen krijgen. Daar stonden twee wegen voor open. De juridische weg via een beroepsprocedure of de weg van de samenwerking. Beide wegen met hun eigen voor- en nadelen.

Voordeel van een juridische aanpak is dat deze duidelijk maakt dat de natuurwetgeving

ligt en dat er zo weinig specifieke kennis beschikbaar is. Daarnaast zal een rechter veel meer op juridische dan op ecologische aspecten toetsen. Dit maakt dat dure juridische ondersteuning nodig is. Genoeg geld hiervoor vinden is niet gemakkelijk. Mocht het beroep verworpen worden, dan krijgt de gedragscode juist meer juridische status. Het resultaat is dan dat in feite de bescherming van vleermuizen minder wordt.

Nadeel van het proberen de gedragscode te verbeteren, is dat het proces tot nu toe al aangetoond heeft dat het moeilijk is om onze inzichten via deze weg over te brengen. Huismusbescherming Nederland heeft geen vertrouwen meer in deze aanpak. Zij hebben beroep aangetekend. Daardoor maken ze ook geen deel meer uit van het kennisplatform. Het kennisplatform is de plek waar de inhoudelijke bijsturing van Stroomversnelling plaatsvindt.

De keuze Als Zoogdierverseniging is het onze missie om mensen en wilde zoogdieren in ons land zo goed mogelijk te laten samenleven. Dat betekent dat we rekening willen houden met de mogelijkheden en onmogelijkheden van dieren en van mensen. Het betekent ook dat we in eerste instantie via samenwerking onze doelen trachten te realiseren. Dit, en de nadelen van de juridische aanpak, was doorslaggevend. We hebben geen beroep aangetekend en nemen nog steeds deel aan het kennisplatform Stroomversnelling.

We zullen nooit weten of dit de beste keuze was. Maar, als de intenties van het programma Stroomversnelling waargemaakt worden, zal de monitoring tot bruikbare inzichten leiden. Als daaruit blijkt dat de gedragscode aangepast moet worden, komt het echte moment van de waarheid. Zal Stroomversnelling een echte lerende aanpak blijken te zijn?

Het gaat in de kern om de kosten op korte termijn versus de baten op lange termijn. Voor ons als natuurbeschermers is het de uitdaging om mee te helpen de laagste kosten mogelijk te maken. Voor de bouwers is het de uitdaging om de hoogste ecologische eisen te accommoderen. Daarmee is Stroomversnelling in feite voor alle partijen een proeftuin geworden waarin we kunnen leren hoe we tegenstellingen kunnen overbruggen. En uiteindelijk is dat een aanpak waar we als Zoogdierverseniging zo goed als mogelijk in moeten worden.

Piet Bergers is directeur van het Bureau van de Zoogdierverseniging.

De gewone grootvleermuis kan ook slachtoffer worden van na-isolatie. Foto Teddy Dolstra

om vogels te weren, zijn uit de gedragscode gehaald. Ook de hoogte waarop kasten moeten worden aangebracht is verbijzonderd. In verband met de eisen van laatvliegers is dit nu minimaal 3m hoogte en zo hoog mogelijk

echt zorgvuldig gewogen moet worden en dat de gedragscode niet voldoet aan de huidige wetgeving. Dit geldt als het beroep gegrond verklaard wordt.

Nadeel is dat de bewijsvoering bij de eiser